

ISSN 8594-5676

9 778594 567896

April #1/ 2015

SCIENTIFIC AND EDUCATIONAL JOURNAL
EUROPEAN SCIENTIFIC PROJECT

THE PROGRESSIVE RESEARCHES "SCIENCE & GENESIS"

PRAGUE (CZECH REPUBLIC)

NATURAL SCIENCES

THE RELIEF SITUATIONS PRESERVED MEDIEVAL CASTLES AND FORTRESSES OF CARPATHO-PODOLSKY REGION OF UKRAINE.....14

Anipko N.P.
PhD.geogr.s., associate professor
Chernivtsi National University Y.Fedkovich,
Chernivtsi, Ukraine

LABOUR HYGIENE AND HEALTH: MEDICAL, SOCIAL, ECONOMIC ASPECTS..... 16

Smyk O.
PhD Student
Department of Social Geography and recreational nature,
Faculty of Geography,
Yuriy Fedkovych Chernivtsy National University, Ukraine
E-mail: smuk_oksana@rambler.ru

MEDICINE AND PHARMACOLOGY

THE LOCAL IMMUNITY IN PATIENTS WITH DENTAL CARIES..... 20

Antonenko M.U.
MD Professor,
Department of Dentistry
National Medical
University
named O.O.Bogomoltsa

Melnichuk T.A.
MD, PhD,
Department of Dentistry
National Medical
University named
O.O.Bogomoltsa
Kiev, Ukraine

Zelinskaya N.A.
MD, PhD,
Department of Dentist
National Medical
University named
O.O.Bogomoltsa
Kiev, Ukraine

KEY ASPECTS OF THE LAUNCH BIOSIMILARS IN THE PHARMACEUTICAL MARKET OF UKRAINE 21

Burian E. A .
Philosophy Doctor, associate Professor,
Institute of Pharmacy Professionals Qualification
Improvement
National Pharmaceutical University Kharkov
storm_kate@mail.ru

PAIN SYNDROME AFTER ENDODONTIC TREATMENT: CAUSES AND COURSE PECULIARITIES 25

O.Golovchanska
Ph.D., docent,
Stomatology Department, National O.Bogomolets
Medical University,
Kyiv, Ukraine,
oleksandragolovchanska@gmail.com

N.P.Anipko
PhD.geohr.s., associate professor
Chernivtsi National University Y.Fedkovich,
Chernivtsi, Ukraine

**THE RELIEF SITUATIONS PRESERVED MEDIEVAL CASTLES AND FORTRESSES
CARPATHO-PODOLSKY REGION OF UKRAINE**

Annotation. The article is devoted to the relief situations preserved medieval castles and fortresses Carpatho – Podolsky region of Ukraine. Six relief situations for fifteen attractions of the region are selected.

Keywords: *relief situation, the castle, fortress, tourism.*

Вступ

На території Карпато-Подільського регіону збереглося дві третини всіх середньовічних замків та фортець України. Проте більшість – у руїнах. Всього збережених середньовічних замків, замків-палаців та фортець у регіоні 15. Поняття збереженості для цих пам'яток – відносне. Жодна з них не дійшла до нашого часу такою якою була раніше. До цього переліку не включені палаці, що були збудовані на руїнах колишніх фортифікаційних споруд. Будували замки та фортеці з урахуванням особливостей природного середовища тої чи іншої місцевості. Найбільший зв'язок при спорудженні замків та фортець спостерігався з рельєфом. При виборі місця для майбутньої оборонної споруди рельєф місцевості використовувався дуже вміло. Більшість замків розташовували на підвищених місцях, з яких на багато кілометрів добре проглядалися навколишні території. Вдале розташування фортифікаційних споруд робило їх неприступними. Часто замки або фортеці будували і на мисових виступах, які мали дві, а часто і три обривисті сторони.

Сьогодні ці пам'ятки середньовічної оборонної архітектури є привабливими об'єктами туризму. Критеріїв привабливості об'єктів архітектури багато. Один із них – місце розташування пам'ятки. Від цього залежить наскільки той чи інший замок або фортеця можуть бути привабливими для туриста. Тому необхідно це врахувати, оцінюючи ступінь привабливості тої чи іншої пам'ятки, оскільки сьогодні більшість середньовічних замків та фортець в Україні в руїнах, але вони розташовані в мальовничих місцевостях. Для таких пам'яток – це не менш привабливий фактор, ніж добра збереженість замку або фортеці, але місце розташування – малопривабливе.

Попередні дослідження

Попередні дослідження
Виділення типів рельєфних ситуацій для середньовічних замків знаходимо у публікації Ю.Зінька та Г.Ронковскі [3]. На території Тернопільської області ними було виділено чотири типи рельєфних ситуацій для середньовічних замків: останцево-горбиста,

придолинна, меандрова та горбисто-долинна

Постановка завдання

Завданнями дослідження є: 1) виділення рельєфних ситуацій для збережених середньовісних замків та фортець Карпато-Подільського регіону України; 2) коротка характеристика кожного типу рельєфної ситуації збережених середньовісних замків та фортець з точки зору привабливості туриста.

Виклад основного матеріалу

Термін «рельєфні ситуації» в науковій літературі ввів В.Р.Крогіус [2]. У своїх працях він акцентував увагу на рельєфних ситуаціях для насамперед пунктів. В.Р.Крогіус виділяв рельєфні ситуації за приурочені до елементів рельєфу (схилів, вершин тощо); до окремих форм рельєфу (вершинно-гребеневі, долинно-котловинні); до комплексів рельєфу (яружно-горбисті, змішані тощо). У працях П. Горішнього та М.Крет рельєфні ситуації поділяють на дві групи: прості (долинні, схилів, вершинно-схилів), як поєднання двох чи трьох типів рельєфних ситуацій (вершинно-схилів, схилово-долинно-вершинно-схилово-долинні) [1].

Вихідними матеріалами для виділення решених ситуацій збережених середньовічних замків є фортець Карпато-Подільського регіону України, космічні знімки, схеми, описи місць розташування середньовічних замків або фортець та власні спостереження.

Проведене дослідження дало можливість визначити шість типів рельєфних ситуацій для 15 замків середньовічних замків та фортець Карпатського Подільського регіону України. Серед них можна виділити складні типи рельєфних ситуацій. До простих належать: придолинна, меандрова, долина; до складних – останцево-горбиста, горбисто-долинна, вершинно-схилова (див. таблицю 1).

Найчисельнішою є група долинно-гористих середньовічних замків та фортець. До цієї групи належать сім пам'яток: три – у Тернопільській області (див. таблицю 1).

**Рельєфні ситуації збережених
середньовічних замків (фортець) Карпато-Подільського регіону України**

Місце розташування та назва середньовічного замку або фортеці	Рельєфна ситуація замку або фортеці
Львівська область	
Бродівський р-н, смт. Олесько – замок XIV – XVII ст.	Вершинно-схилова
Бродівський р-н, с. Підгірці – комплекс споруд замка-палацу 1635-1640 рр. та парку XVII ст.	Долинно-горбиста
Бродівський р-н, м. Броди – комплекс замка-палацу XVII ст.	Долинна
Золочівський р-н, м. Золочів – комплекс споруд замку 1634 – 1686 рр.	Долинно-горбиста
Жовківський р-н, смт. Жовква – комплекс споруд замку 1594 – 1606 рр.	Долинна
Перемишлянський р-н, с. Свірж – замок кінця XV ст.	Долинно-горбиста
Закарпатська область	
Ужгородський р-н, м. Ужгород – замок X-XVI ст.	Останцево-горбиста
Мукачівський р-н, м. Мукачеве – замок «Паланок» XIV – XVIII ст.	Останцево-горбиста
Мукачівський р-н, смт. Чинадійово – замок Сент-Міклош XVII ст.	Долинна
Тернопільська область	
Тернопільський р-н, м. Тернопіль – старий замок с. XVI – п. XIX ст.	Долинно-горбиста
Збаразький р-н, м. Збараж – замок XVII ст.	Долинно-горбиста
Збаразький район, смт Вишнівець – комплекс споруд замка-палацу 1640-1720 рр. та парку XVIII ст.	Долинно-горбиста
Хмельницька область	
Летичівський р-н, м. Меджибіж – комплекс споруд фортеці XII, XIV – XVI ст.	Долинна
Кам'янець-Подільський р-н, м. Кам'янець-Подільський – комплекс фортеці X – XVIII ст.	Меандрова
Чернівецька область	
Хотинський р-н, м. Хотин – комплекс споруд фортеці XIII – XIX ст.	Долинно-горбиста

області (Вишнєвецький замок-палац, Збаразький та Тернопільський замки); три – у Львівській області (Підгірський замок-палац, Золочівський та Свіржський замки); одна – у Чернівецькій області (комплекс споруд Хотинської фортеці).

Для пам'яток цієї групи характерним є розташування в долині річки на підвищенні, відповідно – добра оглядовість на навколишні території. Туристи, які відвідують замки цієї групи, мають можливість безпосередньо з місця, що може слугувати оглядовим майданчиком пам'ятки, або з її території, оглянути:

- частину навколишніх територій (Вишнєвецький та Підгірський замки-палаці, Тернопільський та Збаразький замки);
- всі навколишні території (Золочівський замок, Хотинська фортеця).

У цій групі найцікавішим та найпривабливішим є місце розташування Хотинської фортеці – на скелястому березі річки Дністер.

Другою за кількістю пам'яток є група долинних. До цієї групи віднесені фортеця у Меджибожі, замки у Жовкві, Бродах та Чинадійовому. Фортеця у Меджибожі розташована у верхів'ях р. Південний Буг, неподалік від місця впадіння р.Бужок. Для цих об'єктів оглядовість навколишніх територій є дещо гіршою, ніж в попередній групі. Проте цей «недолік» частково можна згла-

дити оглядовими майданчиками.

Найцікавішими за місцем розташування є Кам'янець-Подільська фортеця, Мукачівський, Ужгородський та Олеський замки.

Фортеця у Кам'янець-Подільському має унікальне місце розташування, яке додає атрактивності цій пам'ятці. Ця унікальність полягає у, що неприступний скелястий острів, на якому розташована фортеця, оточений глибоким каньйоном р. Смотрич. Завдяки цьому твердиня була неприступною для нападників. Про розташування цієї пам'ятки є чимало публікацій істориків, краєзнавців, географів тощо. Тому обмежимося тільки вказівкою рельєфної ситуації. Рельєфна ситуація для Кам'янець-Подільської фортеці – меандрова. Цей тип рельєфної ситуації приурочений до внутрішньої петлі р.Смотрич.

До останцево-горбистих середньовічних замків відноситься Мукачівський та Ужгородський в Закарпатській області. Для середньовічних замків цього типу характерно розташування на останцевих горбах. Мукачівський замок розташований на ерозійному останці відпрепарованого субвулканічного тіла (висота – 167 м) [5]. Ця пам'ятка середньовічної оборонної архітектури XIV-XVII століть є однією з найкраще збережених та найцінніших серед подібних в Україні. З вершини замкової гори, що має назву Пала-

нок, відвідувачам з усіх сторін відкривається чудовий вид на м.Мукачєво та прилеглі території. А сам замок добре видно з далекої відстані. Ужгородський замок розташований на 30-ти метровому пагорбі вулканічного походження. Для замку характерна добра оглядовість на прилеглі території.

В Карпато-Подільському регіоні до середньовічних замків останцево-горбистого типу належать також ті, що дійшли до нашого часу в руїнах. Рельєфні ситуації цих замків будуть розглядатись у майбутніх публікаціях.

Цікаве місце розташування має Олеський замок – 50-метровий пагорб у південно-східній частині Бузької низовини. Таке місце розташування, з одного боку, подібне до Мукачівського замку, оскільки Олеський замок був побудований на вершині та схилах пагорба. А з іншого боку, відрізняється тим, що сам пагорб, на якому розташований Олеський замок, має інше походження. Зі схеми

замку [5] чітко видно, що він повторює обриси вершини пагорба. Рельєфна ситуація Олеського замку – вершинно-схилова.

З усіх досліджених пам'яток найбільш вдало «вписаними» у рельєф є Мукачівський та Олеський замки. Це додає їм атрактивності, оскільки обидві пам'ятки є ніби продовженням пагорба, на якому збудовані.

Висновки

Проведене дослідження дало змогу виділити шість типів рельєфних ситуацій для п'ятнадцяти збережених середньовічних замків та фортець Карпато-Подільського регіону України (придолинна, меандрова, долинна, останцево-горбиста, горбистодлинна, вершинно-схилова). Різні рельєфні ситуації зумовлює різну атрактивність середньовічних замків та фортець. Це необхідно враховувати при подальшому прилаштуванні пам'ятки для туристичного огляду.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Горішний П., Крет М. Рельєфні ситуації і планувальні структури населених пунктів Розточчя [Текст] / П.Горішний, М.Крет // Вісник Львівського університету. – Сер. геогр. – Вип. 41. – 2013. – С. 99-108.
2. Градостроительство на склонах. Крогус В. Р., Эббот Д., Поллит К. и др. [Текст] / Под редакцией В.Р. Крогуса. – М.: Стройиздат, 1988. – 328с.
3. Зінько Ю., Ронковскі Г. Рекреаційна та культурно-естетична геоморфологічна оцінка замків Тернопільщини [Текст] / Ю.Зінько, Г.Ронковскі // Матеріали VII Міжнародної конференції «Географія, економіка і туризм: національний та міжнародний досвід» 4-6 жовтня 2013 р., Львів-Тернопіль. – С. 192-195.
4. Лесик О. В. Замки та монастирі України [Текст] / О.Лесик. – Львів: Світ, 1993. – 174 с.
5. Шевчук О.М. Оборонні споруди на території Вулканічних Карпат як геотуристичні атракції проєктованого геопарку [Текст] / О.М. Шевчук // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції (4 травня 2012 року) «Замковий туризм Тернопільської області: проблеми та перспективи розвитку». – Тернопіль: ТНПУ ім. В.Гнатюка, 2012. – С. 121-127.

UDC 911.3:615.83

O. Smyk
PhD Student
Department of Social Geography and recreational nature,
Faculty of Geography,
Yuriy Fedkovych Chernivtsy National University, Ukraine
E-mail: smuk_oksana@rambler.ru

LABOUR HYGIENE AND HEALTH: MEDICAL, SOCIAL, ECONOMIC ASPECTS

Summary: The article tackles the issue of the effect of social and economic conditions on the health status of population. We analyzed some occupational and production diseases, the influence of economic conditions and labour activities on the health status of the population.

Key words: social and economic factors, health, disease, labour hygiene, population.

Постановка проблеми.

Здоров'я – безцінний дар, який людина інколи марно витрачає, забуваючи, що втратити здоров'я

легше, а відновити його дуже важко. Існує безліч визначень здоров'я, проте, якнайповніше визначення стану здоров'я сформульовано фахівцями Всесвіт-

ньої орган
здоров'я –
і психіки,
ним і соці
ційний спосі
витку захв

Поря
нення і
вань впли
фактори,
ніж впли
економічн
групи: хар
(міське і
еколого-е
населення,

До г
етнічний
тики корін
фон тощо.
передумов
зміни харак
створюютьс
робничими
Зазнач
від рівня ме
номічного і
а також дем
взагалі. При
тури НПС і
їх вплив не
ється залеж
тей територ
стану здоро

A

Аналіз
рів на стан
таких вчени
ржинський
ченко Т.М.,
кіної Т.О., і
блеми висвіт
О.С., Литвин

Вн

Пробле
бливо актуал
ності, інвалі
лення працез
здоров'я прац
занепокоєння
роботодавців
ючих. В дані
основних фак
• добри
• орган

цем роботи.
Медико
установах є о
працюючих [2
їх завдя
кваліфікованс